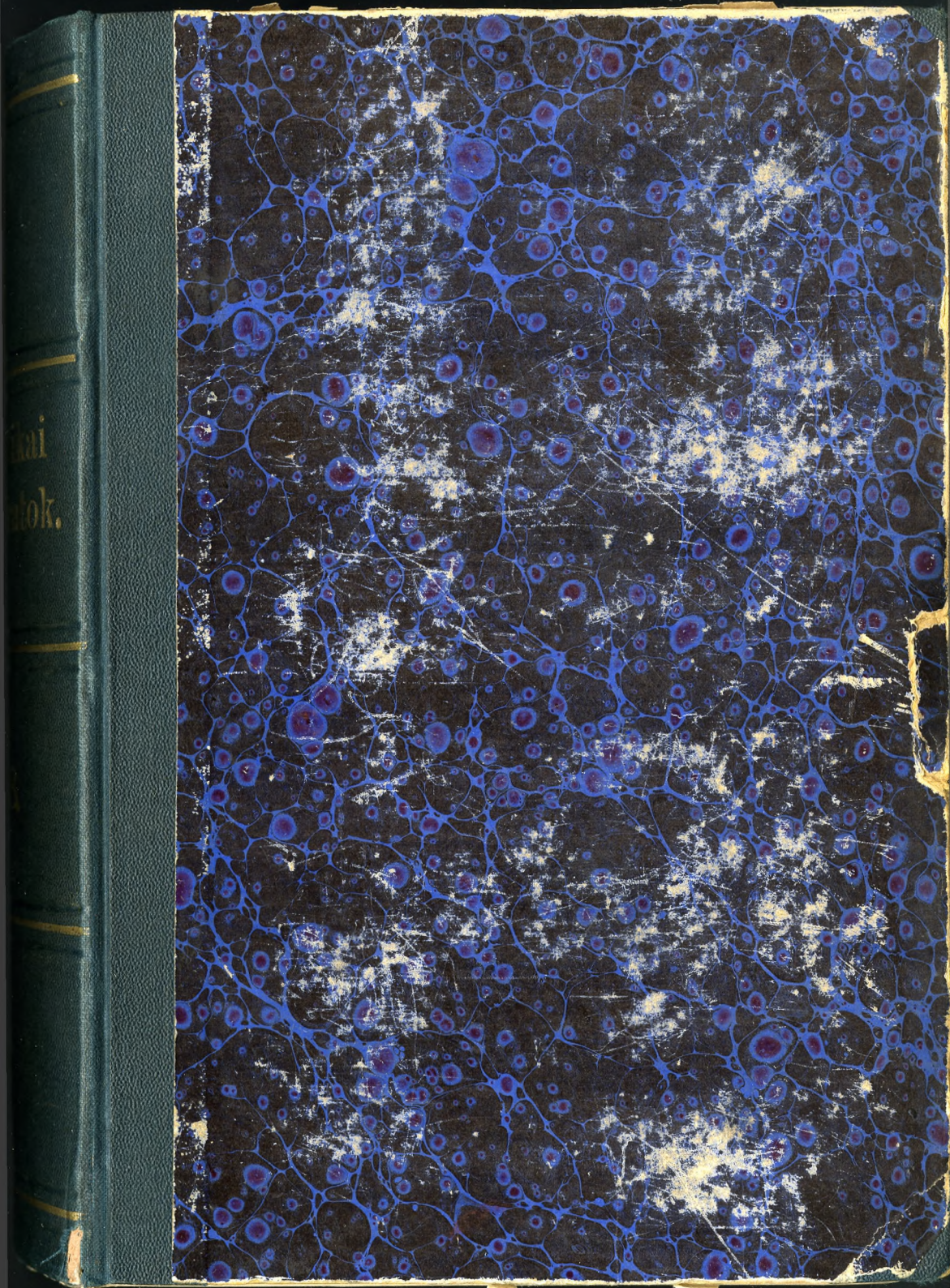

ai
ok.

38

271

SZÉCHENYI
EMLÉKEZETE.

SZÁSZ KÁROLY

M. AKAD. LEV. TAGTÓL.

OLV. AZ AKADEMIÁBAN APR. 30. 1860.

6.
PEST.

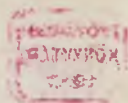
EMICH GUSZTÁV M. AKAD. NYOMDÁSZ.

FŐVÁROSI
KÖNYVTÁR
1912

SZÉCHENYI

EMLÉKEZETE.

✓
SZÁSZ KÁROLY

M. AKAD. LEV. TAGTÖL.

OLV. AZ AKADEMIÁBAN APR. 30. 1860.

PEST.

EMICH GUSZTÁV M. AKAD. NYOMDÁSZ.

DE BALLAGI GÉZA.

Széchenyi meghalt! — E szót zengi vissza
A bérczek orma déltől éjszakig.
A róna omló könnyeinket iszsza,
S jajszó zokog, hol *egy* magyar lakik.
A hír a tengert gályaként hasítja,
Mint nyíl lövell a távol partokig.
S az idegen is fogja érteni,
Hogy mit jelent ez: meghalt Széchenyi!

Mért sietsz, Duna! gyászló gőzösiddel
Fátyolt borítani füstből téreden?
Vasút! hogy a gyászhírt robogva vidd el:
Nem tőled várja a honfi szíve, nem!
S a sodrony, min (bár emberkéz feszít fel)
Úgy fut a szó mint érző ideg-en:
Hiába olyan gyorsan szállnotok,
A szív érzése gyorsabb nálatok!

Éreztük azt mi, éreztük előre
Hogy valami nagy vesztes vár reánk.
Bár önfelünknek sem szóltunk felőle,
Szívünkbe rejtők mérges tör gyanánt;
Láttuk a vért, a gyászt álmunkba szőve,
S sírtunk, ha éjjel föl-fölriadánk . . .
S most, hogy a szó kimondva és igaz:
A régi búra nincsen új vigasz!

Oh mert a mély ürt bé nem tölti semmi!

Az minden szívnek fenekéig ér!

Egy századév azt jóvá nem teendi,

Hazug remény is ennyit nem ígér!

Kérdjük: fog-e még ily magyar teremni?

Vagy megtagadja erejét a vér?

Hol e Nagy állt, s mint tört szobor ledőlt:

Üres a hon, meddő az anyaföld!

De nem! Hallgass el gyáva Csüggedés te;

Menj, sápadt Honfibú, minek kísérsz?

Hisz ő tanított, harczba', szenvedésbe'

Megállni, tűrni mint vész-járta bércz.

Erős szavát a mint szívünkbe véste,

Megedzve lön az tőle, mint az ércz.

Nagy lelke lángját belénk lehelé,

S riadva mentünk gyors nyomán elé.

Mert ő, a míg mi alvánk túnya-lomhán,
Virasztva jegyzé egünk csillagit
Minden szükségét búvkörébe vonván,
Egyszerre itt, ott, mindenütt javít;
Segélve lelkiünk öntudatlan szomján
Mit bor nem olt, tenger sem csillapít;
S a mint ajkán a keltő szó rivalált:
Keze már nyújtja a mentő italt!

Megrázkodánk szavára a vesékig,
Mint keserű gyógyszeről a beteg.
De fájdalmunkkal ő bölcsen kibékít,
Bár nyitva tartja a jóltevő sebet.
Új létre keltünk, elhánván a régít,
Mint lepke, mely most fény szárnyon lebeg,
S álomnak véli az előbbi lét
Silány alakját, gyáva szégyenét!

A csodavessző Mózsés jobb kezében,
Mely a kőszirt bilincsét leveré;
A gyújtó szikra, mely a vak setéten
Áthatva, fényt gyűjt *egy* gyúpon köré;
A semmiből teremő szó, a „légyen!”
Felsőbb erővel mint az emberé,
Melynek nem állhat semmi ellene:
Ez az ő csodatévő szelleme!

Szólt, s szelidülve zuhogott az örvény,
És légbe rőppent a zord sziklagát.
A vaskapu, závára összetörvén,
Igába hajtja büszke homlokát.
És mint a vert eb meghunyászik örvén:
A szilaj Duna megadá magát,
S Pozsonytól Orsováig a folyót
Békébe' bírják a magyar hajók.

Szólt, s a Tisza, e puszták kósza ífja,
Mely majd rohanva mindent elsodor,
Majd kiterülve a rónát megvívja,
Hogy száz mértföldön nincs száraz bokor,
Majd szeliden mereng, hűsébe hívva
A tikkadt vándort nap-leszálltakor:
Az Ő szavára akaratlanúl
Engedni kénytelen s szabályt tanul.

És szólt, s szavának engedett a lélek,
Az elemeknél hajthatatlanabb;
Kit régi eszmék lánczczal terhelének,
Fölkelt az ember, szabad lón a rab.
Ifjak lobogva, helyeslőn a vének
A bölcs vezér nyomán indúltanak,
S az elveszéstől megoltalmazák
Az újonan kivívott szent hazát!

S új élet forrt a négy folyó mentében,
Dicsőbb, magasztosb, több a réginél!
Zengett a nyelv, és rajta égi-szépen
Az eszméletlen eszme szárnyra kél.
Szent lőn a jog megint, mint vala régen;
S a múltba néző nagy jövőt remél!
Elvetve a mag, sarjadosz nyomán
Jóllét, műveltség, erő, tudomány!

Ő él s örökre élni fog e honban!
Nincs lábnym itt a hol Ő nincs jelen.
Építő lelke jár hol néma rom van,
Kézét meglátjuk valamely jelen!
Az elveszett hont kívívja ujonnan
És nem hagy elenyészniünk fénytelen.
Ha sírjára felhőt borítanánk:
Széttépi, s ránk süt nap s villám gyanánt!

Hisz Ő jövőnket oly alapra rakta,
Hogy a mikor jött a zúgó vihar
S mindent letiprott rettentő haragja
Hogy szív szakadt meg s lecsuklott a kar:
Nem bírt velünk! Mi élünk! Meg se fogyva,
És meg se törve él még a magyar!
Nem fogyva meg, mert lám az idegen
Jő kérve, hagyjuk hogy magyar legyen!

S a vér-ázott teren, mely most dusabban
Hajt újra, hősök csontjain, kalászt,
A romok képe elmosúl a habban,
S büszkén feledjük a nagy pusztulást.
A föld szíve is önérzetre dobban,
És völgy s halom levetkezőn a gyászt,
Az égre, bízva, bátoran tekint,
Hogy rá az ég is kiderül megint!

Igen, *Ő* él ez emelő hatásban!

Örszelleme, mi így biztatva tart!

Hogy míg körülünk vész, rom, pusztulás van,

S köd távolában rémlik még a part:

Higyjünk az égi, magas hívatásban,

Mely még nagyokra tartja a magyart.

Ő él, s tőlünk halván sem válik el,

Mert a mit kezdett, teljesíteni kell.

Fog élni nemzet a Kárpátok alján,

A Duna, Tisza és Maros terén!

Magasra tör, az istenek sugallván,

S új fényre kél a régi hős erény;

A sors haragja megtörik hatalmán,

S új hon virúl föl a vér tengerén!

És megtanuljuk példája után:

Szeretni a hont, mint csak *Ő* tudá!

Mert Ő szerette e hazát! — Szerette?
Köznapi a szó kifejezni azt!
Megőrült azon hogy meg nem menthette,
S más, a ki elveszíté, lel vigaszt!
Ő, csüggedéssel víva, leveretve,
Kíégett lelke üszkeinél viraszt —
Képzete zilált, álma oly laza,
De egy s örök központja: a haza!

E gondolattal feküvék a sírba,
E képpel alszik, ezzel édeleg.
Gondtelt fejét ott is lehajtja sírva,
S *ez egy* után még szíve mind meleg!
Fölkelne onnan ismét, hogyha bírna,
Látván mint sír e hon a sír felett.
De földre lelke nem száll már alá,
Mert halhatlanná tette a halál!

Nem égben csak, itt lenn is halhatatlan,
Könyv, kő, szív, minden őrzi életét.
Övé e honban minden, a mi csak van,
Örökjogát, Sír! el nem vehetéd!
S mely lobogott előttünk nagy napokban,
Neve fényére nem borúl setét.
Mert száz s száz évnek kell lefutnia
Míg lesz e honnak újra oly fia!

S a századokkal fut a Duna folyvást,
Tekint Budára föl és Pestre ki.
A büszke várról emlegeti Mátyást, —
De emez üdébb, bájosabb neki;
Hullámi túkrén mint szép álomlátást
A palotáknak árnyát lengeti;
S mit úgy szeret, mit néz oly örömet:
Széchényi lyánya az, — az ifju Pest!

Virúlj te város, örök ifjúságban,
S örökre őrizd szépítőd nevét!
Szívünkben érted forró, tiszta vágy van,
Minden magyar gyönyörrel néz feléd.
Te délibáb vagy szomju pusztaságban,
Megenyhítő, bűnk napjának hevét,
Te minekünk az Ő képmása vagy:
Örök-cselekvő, éber, ifju, nagy!

Szép palotáidon szem, szív elámúl,
Néppel rajosak utczád, téreid;
Mint óriás — a világnak csodául,
Dicsűl magadnak — áll a büszke híd;
Lábához a Duna hódolni járul,
Alatta bátran járnak gőzösid!
Oly szép itt minden, oly dicső, nemes!
Nagy szelleméhez ily test érdemes!

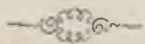

És te is élj, virúlj örökre, ó hon!

Légy nagy, hatalmas, boldog, nemzetem!
Kárpátod hármass ormán, négy folyódon

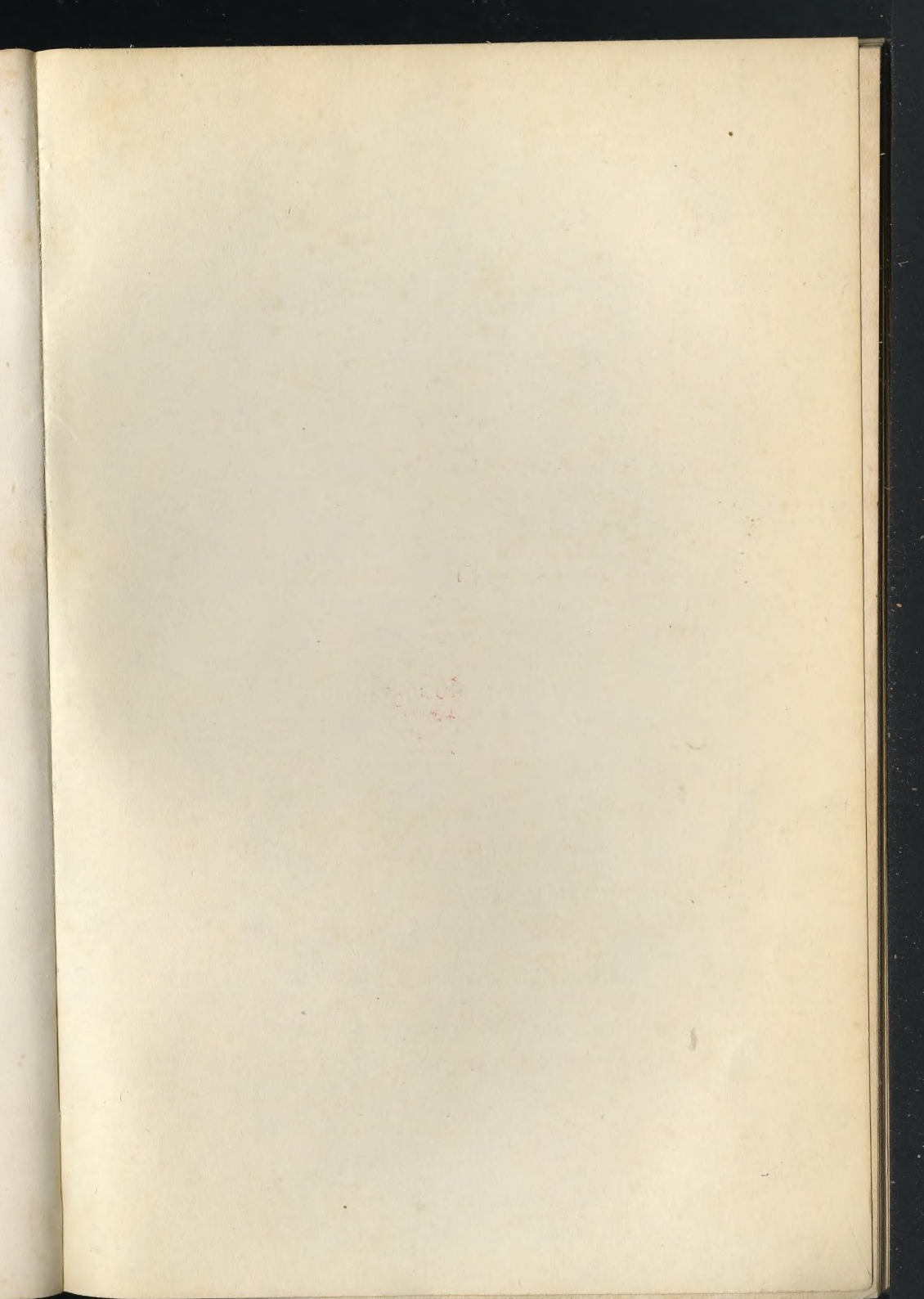
Az Ő áldása megfogant legyen!
Nevét, eszméit viseld lobogódon,

És honszerelmét viseld szíveden!
Tépett lelkének ez lesz vígasza:
Ha mind kiáltjuk: Éljen a haza!

DE BALLAGI GÉZA.

FŐVÁROSI
KÖNYVTÁR
1912

Ára 40 ukrajczár.

